

Boligeiers ansvar for det elektriske anlegget

Undersøkelser viser at 35 prosent av bygningsbranner i 2001 i Norge har elektrisk årsak. I 2001 omkom 22 personer i branner med elektrisk årsak, i 2001 mistet 19 personer livet i slike branner. Årlig utbetales ca. 500 millioner kroner i erstatning etter branner med elektrisk årsak. Rundt halvparten av disse brannene skyldes feil i det elektriske anlegget. Det er boligeier som har ansvaret for at det elektriske anlegget i boligen til enhver tid tilfredsstillt sikkerhetskravene gitt i forskrift om elektriske lavspenningsanlegg.

Direktoratet for brann- og elsikkerhet - DBE, som forvalter forskriften, undersøkte i hvilken grad boligeiers ansvar for det elektriske anlegget er kjent ved en undersøkelse gjennomført av MMI våren 1999. I undersøkelsen svarer 30 prosent at det er elverket/installatøren/leverandøren som har ansvaret for det elektriske anlegget. I aldersgruppen over 60 år var andelen 50 prosent. At så mange ikke er klar over boligeiers ansvar, gjør at feil og mangler ved det elektriske anlegget kan utvikle seg til mulige brannbomber i norske hjem.

Boligeiers ansvar

Boligeier eier det elektriske anlegget, og skal sørge for at det blir foretatt nødvendig ettersyn og vedlikehold slik at anlegget til enhver tid tilfredsstillt sikkerhetskravene i forskriften. Boligeiere er også ansvarlig for at de ikke bruker eller kobler elektrisk utstyr til anlegget slik at det kan skade liv eller eiendom.

Ansvar et innebærer:

- å være oppmerksom på faresignaler som oppstår, som varme sikringer og stikkontakt ter (kan bli brune), lysbuer/gnister eller tilløp til lysbuer (tegn på dårlig kontakt)
- å få kontrollert anlegget på bakgrunn av slike faresignaler
- å få utbedret de mangler som avdekkes.

Hvem som kan gjøre inngrep i et anlegg reguleres av forskrift om kvalifikasjoner for elektrofagfolk. For vanlige forbrukere og andre som ikke er fagpersoner, innebærer ansvaret for vedlikehold at man engasjerer elektrofagfolk til å foreta ettersyn og utbedringer. Det bør også foretas regelmessig ettersyn av anlegget, f.eks. hvert tiende år i boliger eller oftere på eldre anlegg.

Hos mange er det lenge siden elanlegget ble sjekket. Over en firedel av de som var med i MMI-undersøkelsen svarer at dette ble gjort for over fem år

siden. En fjerdedel svarer at de ikke vet når det elektriske anlegget i boligen sist ble sjekket.

Ansvar i borettslag og boligsameier

Borettslag og sameier er å anse som virksomheter, og omfattes av forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (HMS-forskriften). Borettslag og sameier er imidlertid organisert slik at er naturlig å skille mellom privat område og fellesarealer. Dette betyr: 1) I borettslag og sameier har styret plikt til å arbeide systematisk med helse, miljø og sikkerhet på fellesarealer. 2) I forhold til den enkelte leilighet har styret plikt til å gjøre andelseieren/sameieren oppmerksom på det ansvar som denne har etter lov og forskrift. Dette betyr at en andelseier/sameier i et borettslag/sameier har det samme ansvaret for det elektriske anlegget inne i leiligheten som en eier av en enebolig.

Nye regler fra 1. januar 1999 - samsvarserklæring

Fra og med 1. januar 1999 er elektroentreprenøren forpliktet til å gi en samsvarserklæring til eiere av elektriske anlegg ved installasjon av nye anlegg eller endringer i eksisterende anlegg. Dokumentasjonen betyr at anlegget er i samsvar med sikkerhetskravene i forskrift om elektriske lavspenningsanlegg.

Artikkelen fortsetter på neste side

Nyhetsbrev

fra Vangen Elektriske as

Som eier av anlegget skal du til enhver tid oppbevare denne dokumentasjonen slik at den er tilgjengelig ved senere endringer av anlegget, ved overdragelse av eiendommen og ved det lokale eltilsynets kontroller, helt til anlegget blir fysisk fjernet. Med denne dokumentasjonen har flere forsikringsselskaper gitt rabatter på hjemforsikring. Dokumentasjonen kan også legges til grunn ved en eventuell reklamasjon dersom det viser seg at sikkerhetskravene ikke er oppfylt.

Eldre anlegg - oppført før 1. januar 1999

De aller fleste har anlegg som er eldre enn januar 1999. Kravet om samsvarserklæring har ikke tilbakevirkende kraft, dvs. at du ikke kan avkreves slik dokumentasjon for den delen av anlegget som er utført før denne dato - kun for de endringer som er gjort etter 1. januar 1999.

Elanlegget i nye bygg

Utover eiers generelle ansvar, er enhver som foretar planlegging/prosjektering, utførelse, vedlikehold, utbygging m.v. av et anlegg ansvarlig for at arbeidet tilfredsstillende gjeldende sikkerhetskrav. I prosjekterings- og utførelsesfasen av et anlegg anses byggherre å være eier av anlegget. Som eier av et nytt hus/bygg oppført etter 1. januar 1999, har du som eier av det elektriske anlegget krav på en samsvarserklæring om at anlegget tilfredsstillende gjeldende sikkerhetskrav fra den som prosjekterer eller utfører anlegget. Du må derfor påse at du mottar en slik samsvarserklæring og eventuell underlagsdokumentasjon.

Leietakers ansvar

En leieboers ansvar vil i de fleste tilfeller

begrense seg til å melde fra om feil og mangler ved anlegget til eier av anlegget, dvs. boligeier. Feil og mangler som leieboer plikter å melde fra om må være av en slik karakter at et utrent øye kan se dem.

MMI-undersøkelsen viser at blant leietakere er det rundt halvparten som ikke har kjennskap til når det elektriske anlegget i husværet sist ble sjekket.

Dersom det er feil og mangler ved det elektriske anlegget som kan skade liv eller eiendom, og leieboeren forstår dette, plikter han eller hun å gripe inn og avverge faren. Det vil blant annet si at leietaker ikke bruker elektrisk utstyr som er i stykker. Leietaker har også vedlikeholdsansvaret for det elektriske utstyret i leiligheten, som elektrisk komfyr, lamper, TV, elektriske kontakter og brytere. Dersom dekkelet til en elektrisk stikkontakt blir skadet, plikter altså leietaker å sørge for at denne skiftes ut.

Det er på det rene at det er boligeier som har hovedansvaret for å holde anlegget i forsvarlig stand. Husleieloven pålegger utleier å sørge for at utleide bygninger til enhver tid er i ordentlig stand. Utleier skal også vedlikeholde utleide leiligheter eller rom, deriblant ledninger og elektrisk strøm til lampepunkter og stikkontakter. Hvis du som leietaker opplever at boligeier ikke tar sitt ansvar alvorlig, kan du kontakte elsikkerhetsmyndighetene.

Noen sikkerhetsregler

- Sjekk regelmessig at batteriene på de lovpåbudte røykvarslerne er i orden.
- Slå av kokeplater etter bruk! Anskaff eventuelt komfyr med tidsbryter.
- Slå av TV-apparater og PC-er og trekk ut støpselet på elektriske apparater med termostatstyring når de ikke er i bruk.
- Bruk ikke løse lamper og frittstående varmeovner i barnerom eller i rom hvor det er dyr.
- Tørk aldri tøy på elektriske ovner, og unngå at gardiner, håndklær e. l. henger over eller for nær veggovner.
- Hvis støpsler eller brytere o.l. blir unormalt varme, tyder det på overbelastning eller at det er dårlig kontakt. Tilkall eventuelt en autorisert elektroinstallatør.
- Bruk aldri sterkere pærer enn det lampen er beregnet for. Brunsvide lampeskjermer er et faresignal! Trenger du sterkere lys, kan du eventuelt benytte sparepærer som har en brøkdel av varmeutviklingen.
- Hvis du ikke har nok stikkontakter, bør du få en autorisert elektroinstallatør til å montere flere. Dobbelt- og multikontakter med løse ledninger representerer en risiko. Prøv ikke selv å endre på det faste opplegget. Dette må gjøres av en autorisert installatør.

Nyhetsbrev

fra Vangen Elektriske as

MONTERINGSVEILEDNING PÅ HVA DU HAR LOV TIL Å GJØRE SELV

Elektrisitet, sikkerhet og uveit

Allerede i 1930-årene ble det bestemt at alt installasjonsarbeid skulle utføres av registrert installatører. Likevel er elektrisiteten fortsatt en hovedårsak til brann og branntilløp. I 2000 omkom 19 personer og i 2001 22 personer. Utbetalte skadebeløp fra forsikringselskapene er over 500 mill. kr. om året. I dag har man vanligvis et antall elektriske apparater, varmeovner, lamper etc. i enhver bolig. I de senere år er det lempet noe på forskriftene, slik at man nå selv har lov til å utføre en del enkle arbeider på utstyr med løs ledning som ikke betraktes som en del av den faste installasjonen. Arbeidet må gjøres ordentlig, slik at det ikke medfører fare for brann eller andre skader. Brudd på reglene kan medføre straffeansvar samt redusert utbetaling av forsikringsbeløp ved eventuell ulykke eller brann. Det faste opplegget er fortsatt den registrert installatørs enemerke, og likeledes 2-polede støpsler for over 25 A (ampere) med og uten jording. Det samme gjelder alt utstyr i forbindelse med 3-polede anlegg.

Dette har du lov til å gjøre selv

Men gjør det ordentlig, slik at det ikke oppstår fare!

- Skifte dekslet for koplingsbokser, brytere og stikkontakter, men ikke selve den veggfaste delen.
- Montere og skifte varmeovner dersom de har bevegelig ledning og støpsel.
- Kople til eller skifte topolede støpsler i bevegelig ledning til og med 25 A, med og uten jording.
- Kople til eller skifte topolede skjøtekontakter og apparatkontakter til og med 16 A med og uten jording.
- Kople til og reparere lampetter, bordlamper etc. med bevegelig ledning, og også brytere på ledningen.
- Kople til og skifte lamper som henger i takkrok e.l., tilkoplede med støpsel/stikkontakt, kronklemme eller "sukkerbit", dersom ikke lampene er å betrakte som en del av den faste installasjonen. Det må være strekkavlastning på selve ledningen, slik at kontaktene ikke belastes fysisk.
- Skifte andre lysarmaturer i tørre rom med isolerende gulvdekke.

Ledningstyper du selv kan få kjøpt

Det finnes tre vanlige lette plastisolerte ledninger for lampetter etc:

PL Denne er oval, fås i flere farger, og har to 0,75 mm² ledere. Den kan brukes for lampetter, bordlamper og for lysarmaturer med vekt opptil 1,2 kg som henger i ledningen (med strekkavlastning). Den kan ikke brukes som skjøteledning eller for håndlamper.

PLH Denne ledningen er rund, fås i flere farger, og kan i tillegg til to 0,75 mm² ledere også ha jordleder (gul-grønn). Bruksområdet er som for PL.

PM Denne er middels sterk, oval, og fås i ulike farger. Den har to ledere på 0,75 mm² eller 1,0 mm², og fås med eller uten jordleder (gul-grønn). 0,75 mm²- utgaven har samme bruksområde som for PL. 1,0 mm²- utgaven kan også brukes for skjøteledninger og for lysarmaturer med vekt opptil 3 kg som henger i ledningen. Den kan ikke brukes for håndlampe.

For løst feste på vegg av **PL**, **PLH** og **PM** kan man få kjøpt spesielle stifter med plastklammer.

Av middels sterke plast- eller gummiisolerte ledninger finnes det fem varianter:

PMH Denne er plastisolert, rund og fås i ulike farger. Den har to ledere på 0,75, 1,0 eller 1,5 mm², med eller uten jordleder. 0,75 mm²-varianten har bruksområde som for PL, men kan også benyttes for lysarmaturer på opptil 2,0 kg som henger i ledningen. 1,0 mm²-varianten kan brukes for skjøteledninger og armaturer på opptil 3 kg som henger i ledningen. 1,5 mm²-varianten kan bære hengende armaturer opptil 4,5 kg.

NMH er gummiisolert, rund og vanligvis sort eller grå, med to ledere på 0,75, 1,0 eller 1,5 mm², med eller uten jordleder. 0,75 mm²-varianten har bruksområde som for PL, mens 1,0 og 1,5 mm²-variantene har bruksområde som for **PMH**.

NMHO er gummiisolert og oljebestandig, er vanligvis sort og ellers som **MMH**. Bruksområdet er som for **NMH**, men den kan også benyttes utendørs og for håndlamper.

NMHVO er som **NMHO**, men har større slitestyrke, Bruksområdet er som for **NMHO**.

NMHVR er slitesterk, gummiisolert, værbestandig, vanligvis sort og for øvrig som **NMH**, og har bruksområde som for **NMHO**.

Nyhetsbrev

fra Vangen Elektriske as

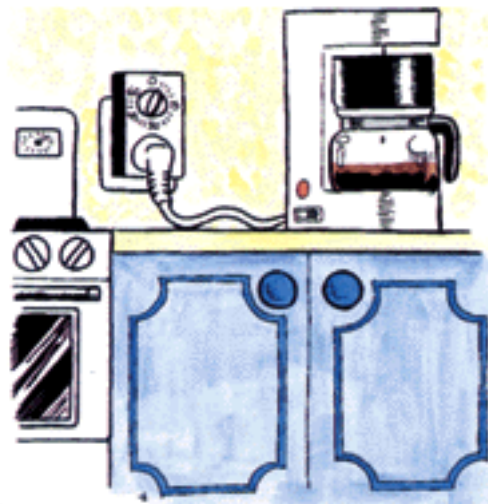

Vangen Elektriske as har de godkjenninger som er nødvendig for å utføre verifikasjon av de elektriske anleggene.

Monter tidsbryter

Glemmer du å slå av elektriske apparater? Monterer du tidsbryter, sikrer du deg mot at elektriske apparater du glemmer å slå av forårsaker brann. En tidsbryter kan du få kjøpt i de fleste elektriske forretninger og denne kan du selv plugge inn i stikkkontakten

Ikke la deg friste til å være "hobbyelektriker"

Velger du å samarbeide med en registrert elentinstallatør er du trygg på at arbeidet utføres i samsvar med lover og forskrifter. Inngrep og forandringer i det elektriske anlegget er en viktig jobb som stiller høye krav til kunnskaper og faglig utdanning.